

školní četba

Karel Poláček

BYLO NÁS PĚT

O knize

Autor v knize zachycuje okresní město očima klukovské party. Na pozadí jejího světa se vzpřimuje ten nepřírozený svět dospělých. Členy party jsou Petr Bajza, Čeněk Jirsák, Antonín Bejval, Zilvar z chudobince a ěda Kemlik. Petr Bajza žije s rodiči a se služkou Kristýnou z Rampušic, které říká Rampepurda. Pětův tatínek má obchod. Čeněk Jirsák se všemu příšerně šklebí, jeho otec prodává pletené papuče a čepice. Zilvar z chudobince je statečný, Antonín Bejval je vynálezcem, ěda Kemlik má dvě sestry a psa Pajdu, který krade řezníkovi buřty. Kniha *Bylo nás pět* patří do Zlatého fondu literatury pro děti a mládež.

O autorovi

Karel Poláček (1892-1945)

Novinář, představitel meziválečné humoristické a satirické prózy, se narodil českožidovské živnostenské rodině. V Rychnově nad Kněžnou začal studovat gymnázium, které dokončil v Praze. Poté pracoval jako úředník. V roce 1914 narukoval do války, na srbské frontě se dostal do zajetí.

Po válce začal v roce 1920 publikovat do periodik Nebojsa a Tribuna. Náležel k okruhu autorů kolem Lidových novin. Vedle bratří Čapků se přátelil s F. Peroutkou. Od roku 1922 byl redaktorem Lidových novin, Tribuny a Českého slova. V letech 1927 – 1930 řídil humoristický čtrnáctideník Dobrý den. S Karlem Čapkem se uvedli jako autoři nově zavedeného sloupku. Po Mnichovu poslal Karel Poláček svoji jedinou dceru do Velké Británie, sám však nestihl včas odejít. Z Lidových novin byl z rasových důvodů propuštěn a nesměl publikovat.

V roce 1943 se přihlásil dobrovolně do transportu do Terezína, když do něho byla zařazena jeho životní družka. Karel Poláček zahynul v koncentračním táboře o rok později.

Dílo

Romány:

- Muži v ofsajdu – 1931, Hráči – 1931, Michelup a motocykl – 1935, Hostinec u kamenného stolu – 1941, román kryl svým jménem malíř V. Rada, Bylo nás pět – posmrtně 1946, Okresní město – 1936, Hrdinové táhnou – 1936, Podzemní město – 137, Vyprodáno – 1939

Povídky:

- Povídky pana Kočkodana – 1922, Povídky izraelského vyznání – 1926, Bez místa – 1922

Novinářské prózy založené na karikatuře a jazykové komice:

- Mariáš a jiné živnosti – 1924, Čtrnáct dní na vojně – 1925, 35 sloupků – 1925, Okolo nás – 1927

Pro děti:

- Edudand a Francimor – 1933, Se žlutou hvězdou - posmrtně 1959

Karel Poláček

Bylo nás pět

CARPE DIEM

2016

Tituly ve verzích pro iPad najdete v aplikaci **Carpe Diem Online** (ke stažení zdarma v App Store).

Karel Poláček

Bylo nás pět

Tato publikace ani její část nesmí být publikována, uchovávána v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez předchozího souhlasu nakladatelství.

© *Carpe diem*, 2016

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic

ISBN 978-80-7487-167-2 (e-kniha)

1) Do školy chodím každý den kolem jednopatrového domu, na kterém je štít s nápisem Martin Bejval. A pod tím jest tiskacím písmem napsáno: Povožnictví a obchod uhlím. Ten nápis je modře a červeně vymalovaný a po obou stranách jsou zkřížená kladívka, což se mi velice líbí. Ale ještě více se mně líbí koňská hlava, co je přidělaná mezi dvěma okny v prvním patře. Když jsem byl malý, tak se mně ta hlava nic, ale docela nic nelíbila, jelikož jsem se jí bál. Ona má porád otevřenou hubu a cení zuby. Ušklibá se tak, jako by na mne něco věděla, počkej, ty kluku nezdárná, já to na tebe řeknu. Chodil jsem na ni žalovat, že se v jednom kuse na mne šklebí a já jí přece nic nedělám. To ona porád začíná, ať si to nechá! Maminka mne musila chlácholit a pravila, že ta hlava mně nic nemůže udělat, jelikož je dřevěná.

Ale to mně mohla říkat porád a já jsem jí nechtěl věřit, jelikož jsem byl děsně hloupý. A když jsem šel kolem Bejvalů, tak jsem velice rychle utíkal. Já sem si myslil, že koňská hlava povídá na mne šeptem všelijaké klepy. Někdy jsem poslouchal, jak šeptá: Pročs nejedl dneska polévku, takovou dobrou polévku? Já vím, žes trápil zrzavého kocoura Honzu, jelikož jsi mu přidělal na tlapky ořechové skořápky a on chodil po baráku a hlučně klapal a byl z toho velice mrzutý, jak k tomu přijde? Nevíš, že cítí bolest jako ty, nedělej mu trampoty. A kdo vydloubal služce Kristýně rozinky z vánočky, hé!

Já jsem pravil, že to není prauda a nech si to a žalobníci přijdou do pekla a čerti budou do nich šťouchat vidlemi, aby nežalovali. Ale ona se porád šklebí a porád něco šeptá tichým hlasem, však já popadnu klican a bácnu ji, aby se nešklebila.

Nýčko však už jsem velký, pročež jsem chytrý a vím, že koňská hlava se mně neposmívá, ona to dělá jen tak a já jsem se s ní skamarádil. Když jdu do školy, tak jí pravím: Nazdar! a ona taky praví: Nazdar! Na jaře se mne ptá, budou-li dneska kuličky nebo se bude hrát tyčkrle. Nebo se snad bude na hřišti prohánět meruna, a tudíž mne napomíná, abych nezapomněl mičudu napumpovat. Já na to pravím: Děkan, nezapomenu! V létě by chtěla vědět, co bude s koupáním. Jestli se jde dneska ke Kalhotám

nebo ke Klobouku. Na podzim by chtěla jít s námi pouštět draka nebo dělat ohníčky a v zimě dělat sněhuláka nebo sáňkovat nebo na kluzišť. Já vidím, že by s námi chtěla chodit, ale který hoch by chtěl chodit s dřevěnou koňskou hlavou, ať si zůstane, kde je.

A školu máme pěknou novou a my máme taktéž pana učitele Veselíka, on nosí zlaté brejle a o přestávce jí housku a čte si v knížce, a když vidí nezdobu, tak uloží trest, jemu je to fuk. O přestávce býváme na dvoře a někteří žáci děsně řvou a já taktéž. Na tom dvoře nás jednou vyfotografoval pan Potůček, co se dobře učí a dávají pozor, ti seděli v první řadě, pan učitel seděl uprostřed a přespolní zajíci stáli a koukali se. Já mám tu podobenku zarámovanou a visí nad pohovkou, co si na ni nesmí nikdo sednout, jenom teta Anděla, co po ní budeme dědit a ona to ví, proč se má na nás děsného vzteka. Proč se posadí a kouká se velice přísně. Vedle mne sedí Ěda Kemlink, co s ním chodím, nalevo pak Páta Karel, co s ním vůbec nechci chodit, on je žalobníček, žaluje, nic si nevyžaluje. A nikomu nic nedá, protože je lakomec, ale sám loudit umí. Ale přijď si!

Když naše maminka ten obrázek uviděla, tak se smála, že mám na hlavě šešulku jako papoušek, a říkala, že jednou budu mít pěknou památku. Tatínek bručel, že se za hlouposti vyhazují peníze a že to nebude trpět. Jeden, povídal, neví, kam dřív, a vy se tu necháte vypodobnit. Učitelé, povídal, si myslí, že jsem milionář, jim je hej, mají své jisté, ale mně lidi neplatí. „Tak už nebruč,“ pravila maminka, „bručáku. A nekaz dítěti radost.“ „Uvidím, jak se mně odslouží,“ pravil tatínek a šel si lehnout. On vždycky po obědě spí a to si přikryje obličej Národní politikou, aby naň nešly mouchy.

Pan učitel mne chválí, že se chovám mravně a že mám dobrou hlavu, proč se mu nosím sešity domů. Písmo mám nejlepší z celé třídy, vnější úprava písemných prací velmi úhledná. Píšu krásněji než Kolorenč František, co je první ve třídě, ale často schází, má škrofle a taky měl příušnice. Já si přinesl ze školy vši, měl jsem jich plnou hlavu. Nikdo neměl tolik vši, ani Zilvar, co ostává v chudobinci. Maminka pravila, že si musí zoufat,

a česala mě. Naši říkají, že půjdu na studije, abych byl pánem a nemusil pakovat bedny jako tatínek. Náš Ladislav, ten nejstarší, taky měl jít na studije, ale nešlo mu měřictví a kouřil retka. Tak mu vzali studenta do domu, aby s ním opakoval, ale Láďa stejně nic neuměl, kradl v krámě bonbóny a rozdával je d'oučatům, aby s ním chodily. Tak ho vyzdvihli ze studií a dali ho na kupectví do Mostu, aby se naučil německy. Zpočátku se mu to nelíbilo a psal, aby ho zase vzali domů, že už bude dělat dobrotu, a aby mu poslali učebnice, že se bude soukromě připravovat do vyšší třídy. Tatínek mu odpověděl, milý Ladislave, to by tak hrálo, měl jsem s tebou uznání dost, na mně peří neroste, teď je s učením utrum, a uslyším-li na tebe stížnost, vezmu hůl, až se vyučíš, dá-li Pánbůh, převezmeš po mně kvelb. Já jsem to psaní nesl na poštu, úředníci tam razítkovali, až to bouchalo, to se mně líbilo. Tak se náš Láďa spokojil, poslal domů prádlo, k němuž bylo přiloženo psaní, že se mu kondice zamlouvá, taktéž pan šéf je s ním spokojen, moji drazí, pošlete mně příležitostně něco na přilepšenou, všechny vás vroucně líbám, taky Mančinku, zda táž už umí chodit? Já jsem to psaní předčítal našemu kocourovi, co tomu říkáš, Honzo? Zda se ti taktéž zamlouvá kondice? Avšak kocour nic neřekl, jenom se šklebil, lízal si břicho a pak vyskočil oknem, aby se vydal na toulky.

Naši si myslí, že až budu velký, že budu sedět na kanceláři v teple, lidi budou přede mnou smekat, ale já budu olizovat kolky. A budu si posílat pro párek. To se mi nechce líbit. Nejraději bych sloužil u Bejvalů za pacholka, neboť bych nosil koženou zástěru a v uchu bych měl mosaznou náušnici proti uhranutí jako Jakub, Bejvalův čeledín. Tak bych kráčel podle vozu hezky zvolna a zešíroka, mával bych bičem a pro sebe si hvízdal. Několikrát jsem zkoušel chodit jako pacholek Jakub a teď už to umím. Taky pískat jsem se naučil, koně to mají rádi, ale musí v tom být smutná nota. Oni pak otáčejí po kočím hlavu a dívají se naň svýma krásnýma, tmavýma očima. Někdy si Jakub zastrčí násadku do holínky a staví se u Friedmannů na kořauku. Nejdříve se podívá sklenkou proti světlu, pak rychle překotí do sebe kořauku, zavrtí

hlavou a udělá brr! Tuhle se maminka divila, jak mi nalila kávu, tak jsem se na hrnek podíval proti světlu, pak jsem se napil, udělal jsem brr! a jako bych si utřel vousy. Maminka se ptala: „Co to děláš za uličnictví, uličníku jeden uličnická, chceš, abych na tebe vzala kverlačku?“ „Nechci,“ odvětil jsem.

Jakub je nemluva, s lidmi moc řečí nenadělá, jeho řeč je hm, jó, tak, nó, inu a podobně. Zato však rozumí koňské řeči a koně si před ním musejí dávat pozor, aby se neprozradili. Pozoroval jsem, že když stojí před krámem pana Friedmanna, tak si šeptají a já vím co. Že Jakub se oddává alkoholu, což škodí zdraví a vede ke skotáctví. Já bych také rád rozuměl koňské řeči a žádal jsem Jakuba, aby mne tomu naučil, že mu za to dám svou sbírku nerostů. Jakub se smál a odpověděl: „Inu!“ Tak jsem mu řekl:

„Nechte si to, když jste takový, a já umím koňskou řeč sám od sebe, abyste věděl. Právě před chvilkou jsem slyšel, jak Lyska řekla Grošovatému: Máme pána ochlastu.“ Jakub se ještě víc smál a řekl: „Toť!“

2) Můj nejmilejší přítel se nazývá Bejval Antonín, protože jsme s Tondou jedna ruka. Taktéž si půjčujeme knížky. On má plničký kufr indiánek, jako jest: Morová rána v Praze, Vpád Pasovských a Bílá paní Rožmberská. Na jedné jest obrázek s nápisem „Dvacaterák se obořil na knížete“. Veliký jelen se již již chystá parohy probodnout knížete pána, vtom však jeho věrný myslivec vystřelil smrtící ránu, čímž si zavázal knížete k vděčnosti. Taky má Tonda sharkovky a kliftónek habaděj. Všecko má, protože pan Bejval říká, že si potrpí na vzdělání a nelituje groše.

Tonda má převzít povoznictví po svém otci a slíbil mně, že by pak si mne vzal za pacholka. To by bylo pěkné. Jenomže sám Tonda nechce zůstat doma, ale míní se odebrat do světa, protože je vynálezcem. On vynalezl takové palčivé sklíčko. Když svítí slunce, tak říká: „Dej sem ruku, já ti něco ukážu, ale nesmíš se dívat, protože bys mně vynález prozradil.“ Tak podržíš ruku, chvilku nic, ale za chvilku zařveš bolestí a na ruce máš červený

fliček. Tonda říká, že až bude velký, že za ten vynález dostane houf peněz a koupí si motorku.

Jeho otec, pan Martin Bejval, je ze všech nejsilnější. Každému se postaví bez bázně, každého přepere. On mně připadá jako Lamželezo, Drtimosaz a Skopcenakopec, jak jsem to četl v jedné knížce, co nám půjčuje pan učitel ze školní žákovské knihovny a musí se v pořádku odvést, jinak rodiče neb jejich zástupci to musejí zaplatit. Jednou se pan Bejval z legrace pustil do křížku s panem Plachetkou, sládkem, co má taky strašnou sílu, on byl ve válce a všechny nepřátele přemohl, Oni tedy zápasili, byli červení, zhluboka dýchali a pan Bejval praštil panem Plachetkou o zem, jen to žuchlo, on zná ty správné hmaty. Všichni se smáli, pan Plachetka řekl: „Fuj, ty kujóne!“ a musil dát na pivo. V Sokole zdvihne pan Plachetka stokilovou činku tahem, nikdo to po něm nedokáže. Pročež chci také býti závozníkem, abysem měl sílu. Všichni úhlavní nepřátelé budou přede mnou prchati, zachraň se, kdo můžeš. Nikoho se neleknu, třeba by byl po zuby ozbrojen jako loupežník Horia, co chodil s Gloskou.

Pročež jsem rád, že jsem hoch, jenom mužský dovede všechny nepřátele pokořit, aby prosili o milost, že už to víckrát nebudou dělat. Holky se sice taky perou, ale nemá to žádnou cenu, jenom se chechtají nebo brečí. Neumějí si hrát, mají samé takové pitomé hry a chtějí se vdávat. Ale žádný mužský si je nevezme, protože není s nimi žádná legrace. Když si hrají na svatbu, tak ženicha dělá zase jenom děvče, přičemž se divně kroutí a špulí ústa, aby bylo vidět, že je ženich.

Musíte vědět, že jsem byl ve velkém nebezpečí, že zůstanu holkou, neboť každý kluk, když se narodí, je nejdřív d'ouče a pak teprve hoch. Nosil jsem až do svého čtvrtého roku holčičí sukýnky, protože naši říkali, že se musejí dotrhat. Byla to pro mne velká hanba, hoši se mnou nechtěli nic mít a můj bratr Ladislav, co je nyní kupeckým mládencem, se proto za mne styděl. Pamatuji se, jak jednou kolem našeho domu šli nějací páni a já jsem stál na prahu a cucal jsem certličku. Vedle mne stál Ladi-

slav a taky cucal certličku. A jeden z těch pánů ukázal na mne a povídal: „To je hezká holčička.“

„To není praua,“ odvětil Lád'a uraženě, „nýbrž je to kluk.“

„Vždyť nosí sukýnky, tak jakýpak kluk?“ „Tak se podívejte!“ řekl Lád'a a zdvihl mně sukýnky.

Páni se smáli a říkali: „A přece je to holka,“ a Lád'a na ně vyplázl jazyk, vzal mne za ruku a pravil: „Pojď domů!“ Ale to už je dávno, to jsem byl ještě malý, dneska jsem už velký.

Bylo moje velké štěstí, že se nám narodila Mančinka, škoda že jsem právě nebyl doma, protože mne tatínek poslal pro cihličku kvasnic a řekl, abych pak šel na oběd k strejdrovi Emilovi a nevrátil se až večer. Když jsem se vrátil, tak byla u nás paní Štichauerová a chovala Mančinku zabalenou v peřince. Mančinka měla docela malý obličej, červený jako jablíčko, a v peřince vypadala jako vánočka. Paní Štichauerová pravila: „To je tvoje sestřička,“ a velela mně: „Řekni: Pánbůh požehnej!“ Já jsem to nechtěl říci a maminka ležela v posteli a byla nemocná.

Od té doby, co se narodila Mančinka, dostal jsem kalhoty a tak jsem se stal doopravdy klukem. Dopadlo to tedy se mnou dobře. Když byla naše Mančinka docela malá, tak měla místo nosu knoflík, a věřte mně to nebo ne, dovedla si cucat palec u nohy. Kolikrát jsem to po ní zkoušel, ale ne a ne to trefit. Však já se to musím naučit, a až to budu umět, to bude slávy. Potom se musí schovat i Jirsák Čeněk, co chodí se mnou do školy a Jirsákovi dělají čepice a papuče. Jirsák Čeněk dovede si obrátit klapky u očí a vypadá hrozně, oči má červené jako čert. Jednou ho tak uviděla Kozí Kuncka, co na náměstí prodává ovoce, cukrdlata, kokosky, jakož i pomeranče. A odplivla si: „Fuj, parchante, to jsem se lekla. Na tebe, skotáku, patří pořádná metla.“ „A na vás dvě,“ odvětil Jirsák Čeněk a poskakoval a mečet: „Mée, Kozí Kuncka!“

„To je teď mládež!“ hrozila se ovocnářka. „Nemá to kázeň, ani boží bázeň,“ a hrozila: „Počkej, ty kluku nezdárná, já tě dám polecajtovi.“

My jsme se smáli. A Jirsák Čeněk si hned zapsal do notesu: „Posmíval jsem se starým lidem,“ jelikož si zapisuje hříchy do

zásoby, aby měl ke svaté zpovědi nejvíce hříchů ze všech hochů. Jirsák Čeněk se vsadil, že když chce, dokáže hřešit proti všem božím přikázáním. Aby se mohl vyzpovídat, že zhřešil také proti přikázání: Nesesmilniš, napsal na zeď Heřmanovy továrny neslušný nápis.

Do školy nemám daleko, jenom asi čtvrt hodinky, a pak co by kamenem dohodil. Ráno mne nemohou dostat z postele. Obzvláště v zimě, když se sněhové vločky lepí na okno a vítr t'uká a volá, holá, holá! Po ránu je tma a u nás se svítí petrolkou. V dřímotě slyším, jak se Kristýna štrachá po kuchyni, jak zívá, ach, bóže, bóže, mele kávu a něco bublá. Na kamnech voda v hrnku bublá a mně to připadá, že Kristýna je v hrnku pod pokličkou a hněvivě se vaří. V peřinách je teploučko a já si myslím, že jsem zvíře v doupěti, krtek, jezevec nebo co, mám pod zemí klikaté chodby, a když přijde myslivec, tak uprchnu druhým východem, tak jsme se to učili v hodině živočichopisu. Ten myslivec, to je Kristýna, ta mne tahá z postele, vstávej, lenochu, je čas do školy. Já s ní zápasím a křičím: „Nech mne, ty Rampušando!“, neboť ona pochází ze vsi Rampuše, která jest položena vysoko v horách. A umí česky jako německy, se svými příbuznými mluví po haťalácku jako ti mužové, co přivážejí dříví z hor. Na horách rostou třešně, takové červené, malinké a strašlivě sladké. Když Kristýna se vrátí z hor, kdež navštívila rodiče, přináší vždycky pytlík těch sušených třešní, tím se mi nejvíce zavděčí.

V zimě se myju nerad, voda je studená a štípe do tváří, kávu pak honem si vypiju vstojе, ještě dobře, že si knihy do brašny složím už večer, takže jsem hned venku. Kristýna pokaždé za mnou vyběhne a křičí: „Ty kluku nevzdělaná, ani jsi tatínkovi a mamince neřekl spánembohem, no počkej!“ To je pravda, pročez na Rampušandu vypláznu jazyk. Ona mně hrozí pěstí, já se nebojím. I pravím jí: „Tak abys věděla, ode dneška se jmenuješ Rampepurda,“ ona se směje jako blázen, ona má šamstra a bude se vdávat.

Na cestě se stavím pro Bejvala Antonína a tomu okamžitě oznámím, že Kristýna jest vlastně Rampepurda, a jemu se to líbí. Tak se smějeme.

Vždycky se snažím, abych se vyhnul domu, kde bydlí pan Fajst. On je úředník na odpočinku, nemá co dělat, a proto se do všeho plete. Nejvíce si všímá školní mládeže, které vytýká různé nezdoby. Hlavně na mne má spadeno a já mu přece nic nedělám. Najednou se odněkud vyřítí, popadne mne za límec a baterkou mně svítí do uší, jestli je mám čisté. Nejsou-li uši řádně vymyty, pak vzkřikne: ha! a vede mne zpátky k nám do kvelbu. Jemu je to jedno, jsou-li v krámě lidi nebo ne, a křičí: „Podívejte se, pane velkoobchodníku, jaké zahnojené uši má váš synátor, hanba, hanba.“ Tatínek na to vece: „To víte, pane Fajst, děti se člověk neuhlídá.“ Načež mně vynadá a panu Fajstovi se poděkuje, ale já vidím, že mu to není vhod, jenomže my jsme obchodníci a pročež musíme být zdvořilí na všechny strany, kdyby se pan Fajst urazil, tak by nám nedal utržit. Já však nemusím být tak uctivý, protože jsem ještě malý a nemám z toho rozum. Možná že panu Fajstovi plivnu na okno. Nebo mu strčím do kapsy něco nemravného, například chcíplou myš. O tom budeme s Bejvalem pilně uvažovat.

Celou ulici Palackého skáčeme o jedné noze, kdo to déle vydrží, nebo jdeme pozpátku, to také každý nedokáže a pak se zastavíme před cukrářstvím pana Svobody. Ve skříni tu jsou koláčky, krémové trubičky, rohlíčky a dorty, růžové, hnědé a zelené. Také čokoládové placičky, posypané takovými bílými a červenými semínky. Tak stojíme s Bejvalem Tondou před výkladem, prstem ukazujeme na dorty a říkáme se značnou rychlostí: „To je moje, to je zas tvoje“ a tak se jako rozdělíme o celý výklad.

I tázal jsem se Bejvala, zda by se bál, kdyby ho na noc zavřeli do cukrářství. Bejval Antonín odvětil, že by se ani trochu nebál, že by tam všecko sežral.

Já bysem se taky nebál a taky bych všecko sežral. Ale na hřbitově bych se bál. Tam v jednom kuse straší. Kdo naposled umře, tak mezi ostatními nebožtíky nemá žádnou úctu, to je zrovna tak, když přijde do školy nový žák. Tak ten nový umrlec musí sedět na čerstvém hrobě, zahalený v prostěradlo, a vartuje. To musí být otrava! Já bysem nechtěl mít na krchově službu, ani

kdyby mně někdo za to dal celý pytel burských oříšků, k tomu album cizozemských známek, modrý svetr a palčivé sklíčko.

3) My, kteří bydlíme v Palackého ulici, jsme přátelé, ale ostatní jsou nepřátelé. My jsme ti nejudatnější, protože jsme postrachem všech nepřátel.

Kteří jsou nepřátelé: To jsou Ješiňáci, ti jsou nejzlejší. Ostávají v Chaloupkách, jsou zrzaví a mají obličejy pihovaté, takže jsou kropenatí jako boby, zvané řezníci. Jejich území se rozprostírá od hostince Na purku, zabírá nádraží a cihelnu a táhne se až k dělnickým domkům, zvaným Na Zavadilce. S nimi sousedí Dražáci, ale ti jsou zas falešní. Nejraději by byli na obě strany. Jednou jdou s námi, podruhé zase s Ješiňáky. Ale jsou víc pro sebe a každému se posmívají. Jednoho Dražáka vedl pan Letovský, strážník, na obec, protože dal Ducbabovi kamenem do hlavy. On brečel a jeho tatínek, co je holič, řekl, že to dá soudu. Dražák dražácká na obci lhal, že ne, že nikdy neměl kámen v ruce, ale já ho dobře znám, je to Bednařík, ten je ze všech nejhorší, nikoho nenechá. Bednaříkovi jedí psy a kočky. Bednařík má trojku z mravů.

Avšak největší naši nepřátelé jsou Habrováci, to jsou ti nejhorší sprostáci. Habrováci i do školy nosí plné kapsy kamenů. Mají přesilu. Jejich mravy jsou špatné, zvyky ošklivé. Povahy jsou nesnášenlivé. Často bývají po škole. Ve škole sedí v oslovských lavicích, protože neprospívají. Také vyrušují a na jiné to svádí. Ruce si nemyjí, také krk mívají špinavý a pan učitel je posílá do umývárny. Tuhle povídal, že by si Habrováci mohli za ušima sázet brambory, všichni jsme se smáli, oni měli vzteka. A pan katecheta říká: „Vy, Habrováci jste plémě amalekitské, Bohu nemilé a lidem protivné.“

Území Habrováků se rozprostírá po obou březích potoka javornického. Obyvatelé se živí chovem husí a soukenictvím. Někteří se oddávají pašeráctví, protože musejí chodit s četníkem na okres. Mnozí úpí ve vězení pro špatné skutky. Habrováci každému nadávají. Běda cizinci, který by se odvážil do jejich země bez průvodu rodičů nebo jejich zástupců!

Válka s Habrovou počíná se obyčejně na podzim, když rolníci sklídí, radují se z hojné úrody a ze stodol se ozývá buchání cepů. Tehdy naši vystoupí na stráň, z níž možno zhlédnouti celou zemi habrovskou, až k obzoru, kde sousedí s územím luka-vickým. Oko se pokochá úchvatnou vyhlídkou a ústa z plných hrdel spustí potupnou píseň, která jest Habrovským proti mysli. Tato píseň zní:

„U Křížů v maštal
chcípla kobyla
Radujte se, Habrováci,
bude hostina!
Habrováci – hup!
Nažrali se krup.
Napili se syrovátky,
až jim bříšek puk, puk, puk!“

Jakmile se píseň ta válečná ozve, již vyřítí se ze všech chatrčí, domků, ano i obydlí občané habrovští a mávají klacky a divoce pokřikují.

Avšak každé válce předcházejí manévry, aby si vojsko zvyklo pobytu v poli a drsnému životu válečnickému. Také letos jsme se ustanovili, že budeme konat manévry, a to na vrchu Budíně, jenž vévodí našemu městu a odkudž je překrásný pohled, jemuž se obdivují i cizinci. Na Budíně jest les, kde nerostou ani jahody, ani borůvky. Nic tam není.

A tak jednoho jitra se shromáždilo vojsko u našeho domu, tatínek o ničem nevěděl, protože právě šel do magacínu pro petrolej. Kdyby to věděl, tak by zařval strašným hlasem: „Já ti dám manévry, vem si knihu a uč se!“ Velitelem veškeré branné moci byl Bejval Antonín, neb jest ze všech nejsilnější a ve všem se vyzná. Velitelem by chtěl býti Kemlink Eduard, jelikož jeho tatínek píše na bernáku, pročez ho každý musí zdravit. Náš tatínek ho také musí zdravit, přičemž pokaždé vyndá dýmku z úst. Éda Kemlink se chlubí, že umí kreslit plány, a tudíž nakreslil plán

Budína i okolí. Privil, že každé vojsko musí mít plány, jinak by utrpělo porážku a musilo by se dát na kvapný ústup. On se v tom vyzná, a až bude velký, že půjde do kadetky učit se na důstojníka. A bude mít šavli se štrápcem. Bejval povídal, teda že je dobře, ať ty plány nakreslí. Sám že udělá takový vynález zkázy, kterým všechny nepřátele zničí.

Přidal se k nám Zilvar z chudobince, protože viděl, že máme s sebou buchy. A měl kameny v kapsách a prak. Řekl, že přivede ještě víc hochů, ale Bejval odpověděl, že je nás dost. Ěda měl pušku, levolvér a kapsle, divoce koukal a mluvil hlubokým hlasem. Já jsem měl palcát jako husité, když se položili táborem u města Naumburku a vyslali k nim družičky, aby je nechali být a neublížili jim. Pak šli husité domů a cestou zpívali „Kdož jste boží bojovníci“ a každý se lekl, když to slyšel. Já jsem četl takovou knihu a každého palcátem praštím, ať si pak jde žalovat.

Taktéž jsme měli vozejk, na němž byly naloženy buchy, abysme na pochodu netrpěli hladem. Když jsme se chystali vyrazit, tu přišla Eva, dcera cukráře Svobody, a pravila, že by s námi chtěla jít na manévry. Načež velitel Bejval Antonín odvětil, že to jsou hlouposti, neboť ženská na vojnu nepatří. Eva byla lítostivá a natahovala moldánky. Tak jsem se do toho vmísil a otázal jsem se, proč by nemohla jít s námi? Mně se Eva líbí, protože krásně voní po vanilkovém cukru.

Když jsem se za ni přimlouval, tak se na mne díval Jirsák Čeněk a příšerně se šklebil, mně na potvoru. Když on se díval, tak já jsem se taky díval, přistoupil jsem blíž, on šel také blíž, začal jsem pěsti, on také začal pěsti. Já jsem řekl: „Tak si pojď!“, on odpověděl: „Jen pojď ty!“ Velitel pravil, že se teď nemáme prát, protože by to nemělo žádnou cenu, na to je dost času až pak, nýčko je třeba se dát na pochod. Tak jsme toho zatím nechali, ale Jirsák Čeněk to má u mne schováno, já vím, proč se příšerně šklebil. On si myslí, že Eva je moje nevěsta, to je bídná lež, kdo o mně říká, že jsem ženich, tak je sám ženich a ze všech největší. Já se ženit nebudu, a jestli se Čeněk bude ještě jednou příšerně šklebit, tak ho praštím tím největším šutrákem.

Velitel rozhodl, že tedy Eva půjde s námi a potáhne vozejček s buchtami, aby byla také něco platná. Eva si radostně poskočila, že tu bude hned, jestli si také může vzít s sebou Jiřinu, protože to jest její největší a nejvěrnější přítelkyně, před kterou nemá žádné tajnosti. Bejval pravil: „Proč ne? Jenom koukej, ať už jste tady.“

Tak jsme čekali, pořád čekali a holky nikde, velitel řekl: „Je-žíšmarjá, to je doba!“, mužstvo reptalo a Čeněk se znova ozval, že to věděl hnedle, ženské do války nepatří, ale nedíval se na mne, aniž se přišerně šklebil, což bylo jeho štěstí. Kemlink bručel, že kdyby to věděl, tak mohl jít radši k strejdovi, co má králíkárnou, podívat se na jeho novou ramlici. Velitel vyslal rychlého posla k Svobodovům do krámu, co jako je, pan Svoboda se ho přísně otázal: „Čím posloužím?“ a posel se zalekl, takže si koupil za krejcar bombóny a nepořídil.

Teprve za hodnou chvíli přišla Eva, provázená Jiřinou Hrazdírovou, nějakou Boženou Šebkovou a ještě jednou holkou, kterou neznám. Všechny se chechtaly a Jiřina měla slunečník, který vzala matce. Dívky byly odvedeny k vozatajstvu a táhly vozejk s buchtama. A pořád si něco šeptaly a pištěly jako myši.

Když jsme se přiblížili k lesu Budínu, tak holky počaly zpívat: „Ramóno“ nebo tak nějak, takovou hloupou holčenci píseň strašně vysokým hlasem. Velitel se rozzlobil a zařval: „Ticho! Copak je to za pořádek? Nedaleko může ležet nepřítel v záloze a ony si tu krákorají, jakoby nic.“

Děvčata se mu smála, Bejval měl vztek a řekl, že už je to naposled a že si můžou dělat blázný ze své babičky. Holky se ještě víc smály, to ony dělají vždycky, poněvadž jsou blbě.

Na kraji lesa jsme se utábořili, abychom si odpočinuli, a kochali jsme se krásnou vyhlídkou. Éda Kemlink rozvinul plán, byl krásně nakreslený, tuší vytáhnutý, stínovaný, ano i barvičkami vymalovaný. Každý strom, každý kámen a cestička byla k poznání, takže jsme se všichni divili, jenom Čeněk Jirsák pravil: „To je toho!“

Když jsme si odpočinuli a nabrali nových sil, tu velitel poručil, abychom se plížili lesem a hlásili všechno podezřelé. Tak